

Β΄ Γυμνασίου

Πρόταση 1^η:

Αξιοποίηση λογοτεχνικού κειμένου (Νίκου Καζαντζάκη, μυθιστόρημα «Αναφορά στον Γκρέκο», εκδόσεις Ελένης Ν. Καζαντζάκη, Αθήνα 1982, κεφ. Ε΄, σελ. 58-61)

Ο λόγος που επιλέχθηκε είναι ότι το συγκεκριμένο λογοτεχνικό κείμενο προσφέρει ερεθίσματα για στοχασμό στο θέμα της σχολικής βίας και του εκφοβισμού.

Διάρκεια : 1 διδακτική ώρα

Διαδικασία:

1. Ανάγνωση λογοτεχνικού κειμένου στην τάξη

«Αναφορά στον Γκρέκο»

Κεφ. Ε΄. «Δημοτικό Σχολειό»

Τη Μεγάλη Παρασκευή μας πήγε στην εκκλησιά να προσκυνήσουμε το Σταυρωμένο. Μας γύρισε έπειτα στο σκολειό να μας ξηγήσει τι είδαμε, ποιον προσκυνήσαμε και τι θα πει Σταύρωση. Αραδιαστήκαμε στα θρανία, κουρασμένοι, βαριεστημένοι, γιατί δε φάγαμε σήμερα παρά ξινό λεμόνι και δεν ήπιαμε παρά ξίδι, για να δοκιμάσουμε κι εμείς τον πόνο του Χριστού. Άρχισε λοιπόν ο άντρας της Νέας Παιδαγωγικής, με βαριά επίσημη φωνή, να μας ξηγάει πώς ο Θεός κατέβηκε στη γης και γίνηκε Χριστός, κι έπαθε και σταυρώθηκε, για να μας σώσει από την αμαρτία. Ποια αμαρτία; καλά-καλά δεν καταλάβαμε· μα καταλάβαμε καλά πως είχε δώδεκα μαθητές κι ένας τον πρόδωκε, ο Ιούδας.

— Κι ήταν ο Ιούδας, σαν ποιον; σαν ποιον;

Σηκώθηκε από την έδρα ο δάσκαλος κι άρχισε να προχωράει αργά, απειλητικά, από θρανίο σε θρανίο και μας κοιτούσε, έναν έναν.

— Ήταν ο Ιούδας σαν τον... σαν τον...

Είχε απλώσει το δείκτη του χεριού του και τον μετακινούσε από τον ένα μας στον άλλο, ζητώντας να βρει με ποιον από μας έμοιαζε ο Ιούδας. Κι εμείς ζαρώναμε και τρέμαμε μην μπας και σταθεί το δάχτυλο το φοβερό απάνω μας. Κι άξαφνα ο δάσκαλος έσυρε φωνή και το δάχτυλό του στάθηκε σ' ένα χλωμό φτωχοντυμένο παιδάκι με όμορφα ρουσόξανθα μαλλιά. Ήταν το Νικολιό, που 'χε φωνάξει πέρυσι στην Τρίτη Τάξη: «Σώπα, δάσκαλε, ν' ακούσουμε το πουλί».

— Να, σαν το Νικολιό! φώναξε ο δάσκαλος. Απαράλλαχτος. Έτσι χλωμός, έτσι ντυμένος κι αυτός, κι είχε κόκκινα μαλλιά, κόκκινα κόκκινα, σαν τις φλόγες της Κόλασης!

Να το ακούσει το κακόμοιρο το Νικολιό, ξέσπασε σε θρήνο· κι εμείς όλοι, που είχαμε γλιτώσει από τον κίντυνο, τον αγριοματιάσαμε με μίσος και συμφωνήσαμε κρυφά από θρανίο σε θρανίο, άμα βγούμε έξω να τον σπάσουμε στο ξύλο, που πρόδωκε το Χριστό.

Ευχαριστημένος ο δάσκαλος που έτσι μας έδειξε χεροπιαστά, καθώς το ορίζει η Νέα Παιδαγωγική, πώς ήταν ο Ιούδας, μας σκόλασε· κι εμείς βάλαμε στη μέση το Νικολιό, κι ως βγήκαμε στο δρόμο αρχίσαμε να τον φτύνουμε και να τον δέρνουμε, πήρε αυτός δρόμο κλαίγοντας, μα εμείς τον κυνηγούσαμε με τις πέτρες, τον προγκούσαμε «Ιούδα! Ιούδα!», ωστόσο έφτασε σπίτι του και τρύπωξε μέσα.

Το Νικολιό δεν ξαναφάνηκε στην τάξη, δεν ξαναπάτησε στο σκολειό. Ύστερα από τριάντα χρόνια που είχα γυρίσει από τη Φραγκιά στο πατρικό σπίτι κι ήταν Μεγάλο Σάββατο, χτύπησε η πόρτα και φάνηκε στο κατώφλι ένας χλωμός, αδύνατος άντρας, με κόκκινα μαλλιά, με κόκκινα γένια· έφερνε σ' ένα χρωματιστό μαντίλι τα καινούργια παπούτσια που 'χε παραγγείλει για όλους μας ο πατέρας για τη Λαμπρή. Στάθηκε δειλιασμένος στο κατώφλι, με κοίταξε, κούνησε το κεφάλι.

— Δε με γνωρίζεις; έκαμε· δε με θυμάσαι;

Κι ως να μου το πει, τον γνώρισα.

— Το Νικολιό! Φώναξα και τον άρπαξα στην αγκαλιά μου.

— Ο Ιούδας... έκαμε αυτός και χαμογέλασε με πικρία.

2. Ακολουθεί συζήτηση πάνω στα παρακάτω ερωτήματα:

- Ποιες σκηνές του λογοτεχνικού κειμένου σας αγγίζουν περισσότερο και γιατί;
- Σε ποιο σημείο του διηγήματος έχουμε σχολικό εκφοβισμό και σε ποιους διαφαίνεται διακριτική - ρατσιστική συμπεριφορά;
- Ποια συναισθήματα σας γεννιούνται;
- Τι θα μπορούσαν να κάνουν οι γονείς, το σχολείο, οι μαθητές;
- Αναφέρετε αντίστοιχα περιστατικά βίας από την εποχή μας με ανάλογες αντιλήψεις ή στάσεις, που έχετε ζήσει ή ακούσατε ή είδατε ή διαβάσατε.

Πρόταση 2^η: (εναλλακτική)

Τίτλος: Μύθοι και πραγματικότητες για τον Σχολικό Εκφοβισμό (bullying): Για να δούμε εσύ τι νομίζεις;

Διάρκεια: 1 διδακτική ώρα

Στόχοι:

α) Βασικές έννοιες και δυναμικές που αφορούν το φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού (bullying).
β) Η συγκεκριμένη δραστηριότητα έχει σχεδιαστεί με τρόπο που ενισχύει τον διάλογο συνοψίζοντας τα βασικά χαρακτηριστικά του θύτη, τις συνήθεις μεθόδους εκφοβισμού, τον (παρεμβατικό ή μη παρεμβατικό) ρόλο των ενηλίκων και τον ρόλο των θεατών - παρατηρητών. Παράλληλα, σε πολλά σημεία ενισχύεται η ικανότητα της ενσυναίσθησης.

Διαδικασία:

1. Ο/Η εκπαιδευτικός διαβάσει τις δηλώσεις και στη συνέχεια ζητά από τους μαθητές να αποφασίσουν αν η δήλωση αντιπροσωπεύει μια λανθασμένη άποψη, δηλαδή έναν «ΜΥΘΟ» ή μια «ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ».

ΔΗΛΩΣΕΙΣ

- (1) Ο σχολικός εκφοβισμός (bullying) περιλαμβάνει μόνο την επαναλαμβανόμενη σωματική κακοποίηση (π.χ. σπρωξιές).
- (2) Οι μαθητές/τριες που υφίστανται σχολικό εκφοβισμό (bullying) συνήθως δυσκολεύονται να το καταγγείλουν (π.χ. σε κάποιο ενήλικα – είτε είναι καθηγητής, είτε άτομο από το οικογενειακό τους περιβάλλον).
- (3) Ο σχολικός εκφοβισμός (bullying), είναι μια πράξη που οι μαθητές/ριες κάνουν μεταξύ τους «για πλάκα», κανένας θύτης δεν θέλει να προκαλέσει σωματικό ή ψυχολογικό πόνο σε ένα θύμα.
- (4) Είναι λιγότερο σοβαρό να κοροϊδεύεις κάποιον/-α από το Facebook ή άλλα μέσα κοινωνικής δικτύωσης παρά κατά πρόσωπο.
- (5) Ο σχολικός εκφοβισμός (bullying), είναι μια αρνητική πράξη την οποία κάνουν μόνο τα αγόρια, όχι τα κορίτσια.
- (6) Εάν είσαι θύμα σχολικού εκφοβισμού, τότε αγνόησε τους θύτες και απλά, κάποια στιγμή θα σταματήσουν.
- (7) Ο σχολικός εκφοβισμός εμφανίζεται μόνο εντός του σχολείου (π.χ. σχολικές αίθουσες).
- (8) Τις περισσότερες φορές ένας/μία καθηγητής/τρια ξέρει, γνωρίζει, ότι κάποιος/-α μαθητής/-ρια που βρίσκεται στην τάξη του θυματοποιείται.
- (9) Τις περισσότερες φορές οι θύτες είναι άτομα μοναχικά, ανασφαλή και με χαμηλή αυτοεκτίμηση.

(10) Τα θύματα σχολικού εκφοβισμού πρέπει να βρουν την δύναμη να αντιμετωπίσουν μόνοι τους τα θύτες.

(11) Η σωματική βία είναι χειρότερη από τη λεκτική βία.

Δηλώσεις με τη σωστή απάντηση(Πριν δοθεί η σωστή απάντηση προκαλείται συζήτηση για την κάθε δήλωση)

(1) Ο σχολικός εκφοβισμός (bullying) περιλαμβάνει μόνο την επαναλαμβανόμενη σωματική κακοποίηση (π.χ. σπρωξιές).

ΜΥΘΟΣ: Ο σχολικός εκφοβισμός δεν περιλαμβάνει μόνο την σωματική κακοποίηση, αλλά και την εμπρόθετη επαναλαμβανόμενη λεκτική κακοποίηση, η οποία έχει ποικίλες αρνητικές συνέπειες στην αυτοεικόνα και αυτοπεποίθηση του θύματος. Η λεκτική βία συνδέεται με την ψυχολογική, αφού προκαλεί σημαντικές αρνητικές συνέπειες στον τρόπο που ένας μαθητής/τρια πιστεύει και νιώθει για τον εαυτό του/-ης.

(2) Οι μαθητές/τριες που υφίστανται σχολικό εκφοβισμό (bullying) συνήθως δυσκολεύονται να το καταγγείλουν (π.χ. σε κάποιο ενήλικα – είτε είναι καθηγητής, είτε άτομο από το οικογενειακό τους περιβάλλον).

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ: Όντως πολλά θύματα εκφοβισμού δυσκολεύονται να μιλήσουν σε κάποιον ενήλικα ή κάποιον συμμαθητή τους και να ζητήσουν βοήθεια. Οι λόγοι που συμβαίνει αυτό ποικίλουν. Συνήθως σχετίζεται τόσο με το γεγονός ότι τα θύματα εκφοβισμού αναπτύσσουν αισθήματα ενοχής για αυτό που τους συμβαίνει. Τονίστε ότι τα άτομα που βιώνουν εκφοβισμό δεν χρειάζεται να νιώθουν τέτοιου είδους συναισθήματα, ενώ πολλές φορές η παρέμβαση κάποιου ενήλικα είναι απαραίτητη για να σταματήσει το bullying.

(3) Ο σχολικός εκφοβισμός (bullying) είναι μια πράξη που οι μαθητές/ριες κάνουν μεταξύ τους «για πλάκα», κανένας θύτης δεν θέλει να προκαλέσει σωματικό ή ψυχολογικό πόνο σε ένα θύμα.

ΜΥΘΟΣ: Το bullying διαφέρει κατά πολύ από τα τυπικά πειράγματα και αστεία που γίνονται πολλές φορές μεταξύ των μαθητών/ριών. Το bullying είναι μια πράξη προσχεδιασμένη και επαναλαμβανόμενη, η οποία προκαλεί έντονη δυσaréσκεια στο άτομο που τη βιώνει. Παράλληλα, εξηγήστε στους μαθητές/ριες ότι ακόμη και τα πειράγματα που γίνονται μεταξύ τους κάποιες φορές μπορεί να ενοχλούν ή να πληγώνουν.

(4) Είναι λιγότερο σοβαρό να κοροϊδεύεις κάποιον/-α από το Facebook ή άλλα μέσα κοινωνικής δικτύωσης παρά κατά πρόσωπο.

ΜΥΘΟΣ: Εξηγήστε πως η προσχεδιασμένη και επαναλαμβανόμενη κοροϊδία κάποιου/ας από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (π.χ. Facebook) ονομάζεται ηλεκτρονικός εκφοβισμός (cyber - bullying). Είναι το ίδιο σοβαρός με τον σχολικό εκφοβισμό. Παράλληλα, είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι ο ηλεκτρονικός εκφοβισμός είναι συνδεδεμένος με την ψυχολογική βία.

(5) Ο σχολικός εκφοβισμός (bullying), είναι μια αρνητική πράξη την οποία κάνουν μόνο τα αγόρια, όχι τα κορίτσια.

ΜΥΘΟΣ: Έχει διαπιστωθεί ότι τόσο τα αγόρια όσο και τα κορίτσια μπορεί να εκφοβίσουν. Η διαφορά είναι ότι τα αγόρια μπορεί να χρησιμοποιήσουν διαφορετικές μεθόδους εκφοβισμού. Τα αγόρια χρησιμοποιούν μεθόδους που έχουν να κάνουν κυρίως με σωματική βία, ενώ τα κορίτσια χρησιμοποιούν κυρίως μεθόδους που σχετίζονται με λεκτική βία, ηλεκτρονικό εκφοβισμό και άλλους πιο έμμεσους τρόπους που σχετίζονται κυρίως με περιθωριοποίηση του θύματος.

(6) Εάν είσαι θύμα σχολικού εκφοβισμού, τότε αγνόησε τους θύτες και απλά, κάποια στιγμή θα σταματήσουν.

ΜΥΘΟΣ: Πολλές φορές ο σχολικός εκφοβισμός, για να σταματήσει χρειάζεται την άμεση παρέμβαση κάποιου ενήλικα. Η αγνόηση δεν έχει αποτέλεσμα, ενώ υπάρχει σοβαρή πιθανότητα η αγνόηση να ενισχύσει ακόμη περισσότερο τους θύτες για να συνεχίσουν βρίσκοντας νέους τρόπους εκφοβισμού.

(7) Ο σχολικός εκφοβισμός εμφανίζεται μόνο εντός του σχολείου (π.χ. σχολικές αίθουσες).

ΜΥΘΟΣ: Με το πέρασμα του χρόνου έχουν καταγραφεί περιστατικά εκφοβισμού και σε πανεπιστήμια. Αν και τα ποσοστά είναι σαφώς λιγότερα σε σχέση με δημοτικά, γυμνάσια, λύκεια και τεχνικές σχολές, εντούτοις έχουν καταγραφεί περιστατικά bullying και σε ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα, όπως πανεπιστήμια.

(8) Τις περισσότερες φορές ένας/μια καθηγητής/τρια ξέρει, γνωρίζει, ότι κάποιος/-α μαθητής/-ρια που βρίσκεται στην τάξη του θυματοποιείται.

ΜΥΘΟΣ: Τις περισσότερες φορές πολλοί ενήλικες, είτε είναι καθηγητές/τριες, δάσκαλοι/ες, είτε άτομα από το οικογενειακό περιβάλλον, δεν γνωρίζουν ότι ένας μαθητής/-ια είναι θύμα εκφοβισμού.

(9) Τις περισσότερες φορές οι θύτες είναι άτομα μοναχικά, ανασφαλής και με χαμηλή αυτοεκτίμηση.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ: Όντως πολλές φορές οι θύτες είναι άτομα ανασφαλής και με χαμηλή αυτοπεποίθηση, όμως όχι πάντα. Υπάρχουν και θύτες οι οποίοι είναι άτομα με κανονική ή υπερβολικά υψηλή αυτοεκτίμηση και αυτοπεποίθηση με αρκετούς φίλους/ες. Είτε άτομα μοναχικά, είτε ανασφαλής ή όχι, το να προκαλούμε συστηματικό πόνο σε άλλους ανθρώπους είναι άδικο και πρέπει να σταματήσει.

(10) Τα θύματα σχολικού εκφοβισμού πρέπει να βρουν την δύναμη να αντιμετωπίσουν μόνοι τους τους θύτες.

ΜΥΘΟΣ: Πολύ απλά τα θύματα σχολικού εκφοβισμού δεν μπορούν, δεν είναι εύκολο να αντιμετωπίσουν έναν θύτη/-ες. Ενθαρρύνετε τους μαθητές/ριες να σκεφτούν: «αν τα θύματα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν μόνα τους τον θύτη ή τους θύτες, γιατί τότε να μην το κάνουν;» Επομένως και πάλι, το να ζητήσει ένα άτομο στήριξη για κάτι το οποίο βιώνει δεν είναι κακό! Ίσως είναι και απαραίτητο! Άλλωστε, όπως είπαμε πιο πάνω, πολλές φορές η παρέμβαση κάποιου ενήλικα, για να σταματήσει ο σχολικός εκφοβισμός, είναι απαραίτητη.

(11) Η σωματική βία είναι χειρότερη από τη λεκτική βία.

ΜΥΘΟΣ: Η λεκτική βία είναι εξίσου σοβαρή όσο και η σωματική βία. Η λεκτική βία μπορεί να έχει σοβαρές αρνητικές συνέπειες στην «ψυχολογία» του ατόμου. Τις περισσότερες φορές οι άνθρωποι θεωρούν ότι η σωματική βία είναι πιο σοβαρή από την λεκτική, γιατί οι συνέπειές της είναι πιο άμεσες και πιο εμφανείς.